

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne ine proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Sodruzi in sodružice!

Tretjič bomo obhajali prvi maj v svetovni vojni. Tri dolga vojna leta so za nami, tri dolga leta trpljenja. Avstrijski proletarijat že od dneva izbruha vojne želi mir. Toda glas proletariata ni imel dovolj vpliva, da bi spremenil stvar in če to ni bilo mogoče, nam vendar ne more nihče preprečiti, da vedno in vedno ponavljamo pred vsem svetom besedo miru. Avstrijska socialna demokracija kot zvesta članica internacionale nima večje želje kakor da se konča prelivanje krvi, da se povrnejo naši bratje tu in tam iz strelskih zakopov zopet k mirnemu delu domov.

Nadejamo se, da bo veliki dogodek na izhodu Evrope, da bo ruska revolucija pripomogla k temu, da pride prej mir. Verujemo, da bo ruski proletarijat, ki je odpravil teroristični carizem, tudi kos, da se ne vda ruskim meščanskim vojnim hujskačem.

Od pariškega kongresa leta 1889 je bil prvi maj dan, katerega je proletarijat vseh dežel izpričeval svoje mednarodno prepričanje. Avstrijski proletarijat se je teh manifestacij vedno udeleževal s posebnim navdušenjem. Smo osamljen razred, zato pa nas tembolj vežejo sočutje in interesi s proletariatom vseh dežel. Tudi letos bo delavstvo pošiljalo čez meje iskrene pozdrave možem in ženam vseh dežel, v njih bo izražalo svoja najsrdnejša čutila: Živela internacionala živel blagodejni mir!

Spricho vojnega stanja so strankina vodstva v Avstriji in komisija strokovnih društev sklenila, da tudi letos opuste običajno praznovanje prvega maja. Delo ta dan ne bo počivalo; delavstvo prostovoljno opusti praznovanje. S tem sicer delavstvo ne misli popustiti od pravice, ki je v marsikateri tarifni pogodbi ugotovljena, opustiti praznovanje prvega maja, marveč hoče le preprečiti, da ne nastanejo zaradi izjemnih zakonov sporne zapletke in težkoče.

Enako kakor prejšnja leta se opuste tudi letos demonstracijski obhodi, ki bi bili mogoči le v posameznih krajih, večinoma bi jih pa oblasti v zmislu izjemnih odredb prepovedale ali vsaj njih vzvišeni pomen z odreditvami omejile.

Tudi letos naj se proslavi prvi maj kakor že dve leti, kjer je le mogoče,

s shodi na večer prvega maja, ki naj bodo primerni sedanjemu resnemu času.

Nadejamo se, da bodo sodruzi in sodružice povsod upoštevali naše nujne nasvete, zakaj potrebno je, da se prilagodimo sedanjim razmeram, ter da kljub vsem omejitvam v primerni obliki pospešujemo zavest o pomenu prvega maja v vrstah naših sodrugov in množice sploh.

V tem zmislu se pripravljamo — letos na proslavo prvega maja!

Centralne države predlagajo mir Rusiji.

C. kr. brzojavni korespondenčni urad je razglasil v soboto dne 14. t. m. naslednje poročilo o ponudbi miru centralnih držav Rusiji:

„Vlada avstro-ogrske monarhije je izvedela za izjavo provizorične ruske vlade, priobčeno dne 11. aprila t. l. Iz nje je razvidelo, da Rusija ne zasleduje namena „go-

spodovati nad drugimi narodi, njim vzeti njih narodno dedščino in nasilno zasesti tuje ozemlje, nego da hoče povzročiti trajen mir na podlagi pravice narodov, da določijo sami svojo usodo“.

Avstro-ogrska vlada je iz tega razvidela, da želi provizorična ruska vlada doseči cilj, ki se z njenim krije, ki ga je c. in kr. minister zunanjih del v svojem, dne 31. marca t. l. priobčenem razgovoru označil kot vojni cilj avstro-ogrske monarhije.

Lahko se torej pripiše, da stremita avstro-ogrska in provizorična ruska vlada na enak način za mirom, enako častnim za oba dela, za mirom, kateri zagotovi, kakor je rečeno v mirovni ponudbi Avstro-Ogrske in njenih zaveznic z dne 12. decembra 1916, obstanek, čast in možnost razvoja vojskujočih se držav. Tedaj izrečeno prepričanje zaveznikov, da se dajo brezgovorno združiti njihove pravice in utemeljene zahteve z onimi drugih narodov, obstoji danes po izjavi provizorične ruske vlade v pomnoženi moči.

Ker je s tem vsemu svetu in zlasti ruskim narodom jasno pred oči postavljeno, da Rusija ni več prisiljena se boriti za svojo obrambo in za svobodo svojih narodov, ne more biti težko, najti spricho te enakosti v ciljih zaveznikov vlad in ruske provizorične vlade po sporazumljenja, tem manj, ker goi Nj. Veličanstvo cesar avstrijski in apostolski kralj ogrski v soglasju z vladarji, ki so z njim zvezani, željo, živeti v bodoče v miru in prijateljstvu z zadovoljnim, v svojih notranjih in zunanjih življenjskih pogojih, varnim ruskim narodom.“

Mirovno gibanje.

Dasi je bilo že precej jasno izraženo stremljenje po miru že pred prevratom v Rusiji, si vendar to stremljenje ni moglo pridobiti pravega vtiska. Revolucija v Rusiji je to mirovno stremljenje okrepila, zlasti pa še izjava ruske začasne vlade, ki je pod pritiskom delavskega vojaškega odbora jasno povedala, da ne mara aneksij marveč da zahteva le svobodo razvoju zase in za človeštvo sploh. Ta izjava je imela v obeh taborih velik učinek. Sporazum se je jel bati, da se mu Rusija izneveri ali obnemore zaradi notranjih bojev, centralne države so se pa jele nadejati, da utegnejo Rusijo pridobiti za mir.

Pri vsem tem mirovnem gibanju pa opazamo dvoje. Meščanske stranke se izražajo o miru le z nekako platonično ljubeznijo ter razpravljajo o izjavah diplomatov in o gibanju delavskih strank in organizacij, dočim se delavstvo po vseh vojujočih in prizadetih nevtralnih državah odločno zavzema za mirovna pogajanja.

Med najvažnejše pojave spada dejstvo, da priredi delavstvo te dni mednarodno konferenco v Stockholmu na Švedskem. Kolikor je doslej znano, se udeležijo te konference avstrijski socialisti (sodruzi Adler, Renner, Seitz, Daszinsky), ogrski, poljski, nemški, italijanski, švicarski, francoski, danski, angleški, ruski in še nekateri iz nevtralnih držav. Zastopane bodo skoro vse države in nobenega dvoma ni, da bo ta konferenca pospešila konec vojne, ker smo prepričani, da bodo vodilna načela tega mednarodnega posvetovanja ugledila pot za pogajanja.

Prav te dni imajo francoski sindikatisti (neodvisne strokovne organizacije) konferenco, na kateri bodo razpravljale o miru; v isti namen so sklicale tudi angleške Trade Unions ter neodvisna delavska stranka v Manchester svoje konference, ki so se izrekla za takojšnja mirovna pogajanja.

Svetovna vojna je dozorela tako daleč, da utegne sporazum pač še zavleči pogajanja, toda z dnevnega reda jih ne bo mogel spraviti nihče več.

V kratkih noticah čitamo tudi, da so iz raznih držav potovali v inozemstvo nekateri meščanski politiki, ki podpirajo mirovno stremljenje.

Iz vseh podobnih si poročil posnemamo prav lahko, da je trenutek važen, dasi še ne moremo vedeti, kako pade kocka, ki jo ima v rokah človeštvo, kocka sreče ali nesreče. Toda nada, zavest, da so vse to znaki boljše bodočnosti, nam naj dajeta poguma!

Ruski delavci in revolucija.

(Po A. Grigorjancu v „Arbeiterwille“.)

Med vojnihujskaške liste spadajo v Rusiji že več desetletij peterburška „Novoje Vremja“. Še v zadnjih številkah pred izbruhom revolucije niso zastopale drugačnega stališča. Osem dni, to je od 10. do 17. marca časopisje ni moglo izhajati zaradi splošne stavke. Dne 18. marca so zopet izšli peterburški časopisi, ki nam poročajo o velikanskih dogodkih tistih dni.

Prvi uvodni članek prve številke „Novoje Vremja“ zaključuje ta list z besedami: „Živel popolen poraz Nemčije, zakaj, dokler obstoja nemški militarizem, ni mogoč obstoj proste demokratične Evrope!“ Ali ni to ironija zgodovine, da izrečni reakcionarci na čelu ruske revolucije odpravijo na pritisk delavstva stari režim? Šele nekaj tednov pred tem dogodkom je liberalni voditelj Miljukov zaklical mali socialnodemokratični frakciji: „Nikdar in nikoli se Vam ne posreči, speljati nas na pota 1905“.

Dočim je hotela дума, ki je po svoji veliki večini agrarskonarodna, še rešiti situacijo, in je predsednik dume Rodzianko (nekaki narodni liberalec) še 12. marca oboževal carja, so bile priprave za ustanovitev avtoritativnega zastopstva revolucionarnih množic že v teku.

Že dne 10. marca so se nenadoma vršile volitve delavskih delegatov. Volitve so bile nagle in točne; podpirale so jih še tradicije iz leta 1905. Delavci so se zbirali v tovarniških dvoriščih, pred tovarnami ali tudi v poslopjih, kjer so imeli vplivni delavski tovariši kratke nagovore, nato so glasovali in na vsakih 1000 delavcev volili po enega poslanca. Kakor uči izkušnja, izraža na ta način nastala korporacija karnajbolje razpoloženje med množicami in uživa največje zaupanje. Sestava sveta delavskih delegatov se po svojem konstituiranju vedno bolj izpopolnjuje z volitvami za manjša podjetja, ki se vrše na skupnih zborovanjih. K delavskim delegatom so se pridružili tudi zastopniki vojaških kompanij.

Dne 12. marca ob 7. popoldne se je vršilo v sednici dume prvo redno zborovanje delavskih in vojaških delegatov. O polnoči od 12. na 13. dne meseca marca je bil izvoljen izvršilni odbor dume in šele 15. marca

je bilo imenovano novo ministrstvo. Od takrat omenja vlada v svojih objavah vedno, da so izdane „sporazumno s svetom delavskih in vojaških delegatov“.

Revolucionarni proletarijat ve čuvati svojo priboreno moč. Značilno je, da so prvi ukrepi sveta veljali vzpostaviti reda: proklamaciji o potrebi discipline v vojski, uvedbi državljanske policije v glavnem mestu, pričetka dela na cestnih železnicah, v brzojavnem prometu itd.

Prve besede, ki jih je izpregovoril sodrug Čejze na zborovanju sveta dne 16. marca, na dan razglasitve odstopa carja Nikolaja II, so veljale mednarodnemu proletarijatu, in ta pozdrav je sprejelo zborovanje z burnim odobravanjem. Ali more ta elita delavstva kdaj verovati prišepetavanjem vojnih hujšakcev? Vsakdo lahko razvidi, da prevladuje pri teh boriteljih, stoječih na vodilnem mestu, prepričanje, ki ne morejo nanj vplivati tudi ne najpobožnejše želje „Timesa“, „Tempsa“ ali „Rječi“.

Nikdar nas ne bodo prepričala ne „Rječ“ ne „Novoje Vremja“ itd., da so množice proletariata vobče navdušene za vojno; tega ne bodo mogle storiti, ker množice res niso navdušene. Enako žele miru kakor vsi drugi narodi, in vse sile bodo napele, da se vojna čimprej konča. To je neovržno dejstvo, nakljub vsemu kričaskemu vpitju o navdušenju za vojno „do skrajnosti“.

Ali pa to morda pomeni, da se to takoj zgodi, položi orožje, ali da se bo izsilil separatni mir? O prvi možnosti morejo govoriti le duševni zmedenci. Nemožnost drugega izhoda pa ima različne vzroke. Najprej še vedno merodajneje prepričanje, da bi utegnili osrednji državi nastopiti v Rusiji proti revoluciji. To bi utegnilo diskreditirati revolucijo v očeh širokih, politično malo izobraženih množic prebivalstva Rusije in povzročiti morda v državi protirevolucijo.

Prav razširjeno je v Rusiji tudi mnenje, da bi povzročil separatni mir med Nemčijo in Rusijo predvsem hujši pritisk na Francijo, kar bi utegnilo biti usodno zanj. Enako kakor ruski proletarijat ne mara uničiti Nemčijo, ki jo smatra za domovino moderne delavskega gibanja, in jo popolnoma razumeva, pravtako ne more dopustiti, da bi se ugonobila Francija. Ne da bi se dal ujeti vojnim hujšakcem, ne bo zmagoviti ruski proletarijat pritrdil dalje, da trpi belgijsko in srbsko ljudstvo.

Ti že večkrat označeni nazori povedo jasno, da bo pot, ki jo pojde ruski proletarijat, pot mednarodnega sporazumljenja. Velikemu moralnemu vplivu zastopnikov zmagovite revolucije se ne bodo mogli odtegniti niti Angleži niti Francozi, tudi tedaj ne, če bi se prvi hip upirali udeležbi na primerni mednarodni akciji.

Domači pregled.

Kriza v avstrijski vladi. Kar trije ministri so odstopili. Nemška ministra dr. Bärenreither in dr. Unger ter poljski minister dr. Bobrzynski. Listi navajajo kot vzrok spremembo notranje vladne politike. Ministrski predsednik Clam-Martinic je bil pripravljen izvesti notranje politične reforme po želji nemških nacionalcev in poljskih plemičev brez parlamenta. Ker pa je sedaj nastal nov položaj v svetovni vojni, je ministrski predsednik po posvetovanjih z zunanjim ministrom grofom Czerninom izjavil, da tega ne more storiti, ker bi utegnilo otežkočati mirovna pogajanja, če pride do njih. Z odstopom imenovanih treh ministrov pa najbrže vladna kriza še ni zaključena, zakaj prav verjetno je, da bodo sledile nove demisije, ali pa da se vlada sploh spremeni. Značilno pri tej krizi je zlasti to, da je zmagalo načelo parlamentarizma, nameravani oktroja pa s tem izginja iz politične diskusije, kar pomeni znaten notranje politični napredek. V nemških listih ne pozdravljajo te spremembe. Ni pa

pričakovati, da bi ostale vse nemške stranke v tem vprašanju edine, in zlasti pride vprašanje glede opozicije proti vladi na dnevni red, se bodo cepile in vlada si bo skušala ustanoviti koalicijsko večino. Parlament ima sedaj odprto pot.

Novi skupni vojni minister (naslednik Krobatinov) je postal general Rudolf Steiner von Steinstätten.

Avstrijski državni zbor. Trgovinski minister dr. Urban je povedal predsedstvu poslanske zbornice, da namerava vlada sklicati državni zbor proti koncu meseca maja.

Vojna preskrba v Ljubljani. Ljubljanski župan je sklical v soboto zvečer dne 14. t. m. sejo odbora za vojno preskrbo v Ljubljani. Za socialnodemokratsko stranko so bili navzoči sodrugi Anton Kristan, Ivan Mlinar in Viktor Zore. Na seji sta bila voljena dva pododborna za presojo gospodarskih razmer posameznih rodov in za ureditev oddaje mesa in eventualno drugih živil, ki utegnejo priti v poštev. V glavni odbor se pritegnejo še zastopniki železničarjev in tobačnega delavstva. Od državne subvencije v olajšanje prehranjevanja dobi Ljubljana po 180.000 K tri mesece. Ta znesek bo služil v ta namen, da se oddajajo bolj siromašnim slojem živila ceneje in deloma tudi brezplačno sorazmerno z njih dohodki. Uradniki imajo svojo sekcijo, da bodo presojali in reševali svojo potrebnost — diskretno. Na glavni seji je bila zastopana tudi vlada in deželni odbor.

Pardon, še enkrat nekaj malega o aprovizaciji! Velikanske aparate, časih tudi hvalevredno skrb za aprovizacijo imamo. Za silo je zadoščala ponekod aprovizačna uredba, drugod je pa bila izredno slaba, ali vsaj nedostatna. Doslej so skrbele aprovizačne organizacije za nabavo življenskih potrebščin po načelu: čim več tem bolje, a z denarjem treba štediti, rizika aprovizacija ne sme prevzemati. Ta načela so veljala in veljajo tam, kjer je prebivalstvo preskrbljeno vsaj z nekaterimi živili in dokler je živila mogoče dobiti na trgu ali v prodajalni ali jih pridelati. Ko pa minejo te razmere, ko ne bo dobiti na trgu nobenih živil več, nobenih v trgovini, takrat pa nastane povsem novo vprašanje, nova naloga. Takrat treba vzeti svinčnik v roko, izračunati, koliko živil nujno potrebuje posamezna oseba, rodovina, da se preživi. Za preskrbo z drugimi živili, ki niso zaplenjena, bi se bile aprovizacije pač lahko brigale že prej, a niso se, mislile so vedno le na lepa imena aprovizijskih odborov, niso pa hotele vpoštevati momenta, ko nastane preskrba težavnejša, in se zasigurati za bodočnost. Prebivalstvo ne dobiva odmerjene množine živil, samo nima ničesar; kadar se da nadomestiti za to ali ono živilo, ne odgovarja vrednosti živil, ki jih nadomešča. Aprovizačni odbori naj vzamejo nakazila, seštejejo vrednost živil, primerjajo naj vse to s potrebsčino, ki jo ima človek, in potem naj se pobrigajo za to, da dobi vsaka oseba primerno, najnujnejše stvari. Zakaj pa je veda o prehranjevanju, o vrednosti živil, in zakaj se že lani niso pobrigale aprovizačne korporacije, da bi se bila živila priredila in prihranila za hujše čase? Sedaj imamo zopet pomlad. Zelišča in drugi pridelki bodo rasli in zoreli. Ali ne bi bilo mogoče dajati navodila za pridelovanje in prirejanje (konseviranje) najrazličnejših živil? Ali ne bi mogle deloma prevzeti to skrb aprovizačne korporacije? Da, šlo bi, toda ni in ni prave volje!

Socialni demokrati v dunajskem občinskem svetu. Minuli teden so socialni demokrati v Dunajskem občinskem svetu stavili interpelacijo, v kateri zahtevajo, da se tudi na Dunaju upošteva načelo demokratizacije in uvede namesto volilnih razredov res demokratična volilna pravica za moške in žene. Sploh je potrebno, da se občinska ustava demokratizira, in s tem dokaže, da je dunajska občina vesela sodelovanja vseh delov prebivalstva pri velikih nalogah občinske uprave.

Črnovojniki rojstnih letnikov 1871. do 1867 se morajo zgledati v dneh od 23. do 30. aprila ter tisti črnovojniki, ki so bili izbrisani iz črnovojniških imenikov in so rojeni v letih 1893 do 1867. Dnevi prebiranja bodo določeni pozneje.

Princ Konrad Hohenlohe je postal vitez zlatega runa.

Trboveljski premogovniki izkazujejo v zadnjem upravnem letu 813.992 K več dobička nego leta 1915 ter razdele 6 odstotno dividendo ali 12 K na delnico. Ker postaja potreba premoga vedno večja, nameravajo obstoječe rudnike povečati in pričeti kopati premog v Reichenstadtu na Štajerskem. Ker znaša obratni kapital le 19.600.000 K, bodo izdali 22.000 novih delnic po 200 K, tako da se zviša obratni kapital na 24.000.000 K. Dosedanji delničarji imajo prednost pri nakupu novih delnic.

Premogovnik v Duksu na Češkem razdeli letos 18 odstotno dividendo med svoje delničarje. Enako dividendo je razdelil lani.

Šestdesetletnica sodruga Karla Kordeliča. Dne 25. aprila letos bo sodrug Kordelič obhajal 60 letnico svojega rojstva. Leta 1914 je minulo 40 let, odkar se je vpisal v takratno izobraževalno društvo v Ljubljani. Od takrat smo ga srečavali povsod v delavskem gibanju in pozneje tudi v strokovnih organizacijah, ki so se polagoma razvile deloma naravnost iz izobraževalnega društva. Kordelič je bil v svoji mladeniški in moški dobi silno požrtvovalen in trudoljubiv sodrug, ki še danes v najpreprostejših razgovorih nikdar ne pozabi poagilirati za delovsko stvar in kadar ga delo v šranki kliče, je vedno na svojem mestu. Želimo vsi ob tej priliki še mnogo let, obenem, ko mu srečnih izročamo tem potem svoje bratske in prijateljske čestitke in pozdrave.

Zakaj je kava tako draga? Na to vprašanje smo dobili nekaj pojasnila v zadnji seji dunajskega občinskega sveta. Občinski svetnik Steiner je povedal, da je avstrijska vlada jeseni 1914 dobila 132.000 bal kave. Ta kava je bila last angleških, brazilskih ne nemških kapitalistov. Ta kava je bila izročena s pogojem, da se jo spravi za nakupno ceno v konsum. V marcu 1916 se je izvedelo, da hoče to kavo prevzeti poseben konsorcij in plačati vladi 28 milijonov kron. Iz dunajskega občinskega sveta je izšel proti tej nameri protest in je bilo zahtevano, naj prepusti vlada dunajski občini 50.000 bal kave po nakupni ceni. Vlada je obljubila, da prepusti dunajski občini 10.000 bal, a čez noč je tedaj nastalo tudi zvišanje cen. Kava je poskočila za 8 K in več. Na to je vlada ustanovila centralo za kavo, ki je prevzela vso kavo ter določila za nežgano kavo najvišjo ceno 5 K 77 v za kilogram, češ, da ne kaže dajati te kave po 107 K za 100 kg, ker bi bili oškodovani kavarnarji in trgovci, ki so svoje zaloge kave morda dražje plačali. Centrala za kavo je napravila z vsem blagom, kar ga je dobila — poleg valorizacijske kave še kakih 40.000 bal od raznih trgovcev — 37.224.000 kron dobička. Pri takih dobičkih je seveda naravno, da je kava tako draga. Sicer je pa danes že gotovo, da centrala za kavo svojih zalog ne bo več izpopolnila do konca vojne in bo ta centrala kmalu prenehala delati.

Pri enem vlaku repe 170.000 K za služka. V seji dunajskega občinskega sveta so nedavno povedali tole: Veleposestnik baron Thavonat je prodal 45 vagonov repe dunajski občini po 28 h kilogram. Najvišja cena je bila 4 h. Recimo pa, da se je čez zimo repa vsušila, razentega bi bil dobil pa za obrezavanje še nekaj, če bi jo bil prodal cukrarni, tako da bi utegnili znašati v najboljšem primeru cena 8 h za kilogram, kar bi tudi že bilo nekaj več nego primerni dobiček. Baron je torej zahteval 20 h za kilogram preveč, vrhutega pa je bila repa pokvarjena in ni imela sladkorja v sebi, zato jo ni mogel prodati cukrarni. S tem

je seveda gospod baron še izkazal veliko dobroto dunajskemu prebivalstvu — in no, za 170.000 K se že izplača.

Davek na tobak in žganje. Zviševanje davka na žganje je nekaka naša posebnost. Do leta 1888. je znašal ta davek le 22 K, potem je poskočil na 70 K in je bil med sedanjo vojno kar štirikrat zvišan, prvič za 20 K, drugič za 40 K, sedaj pa kar na 140 K pri hektolitru. Davek znaša pri kontingentnem špiritu 380 in pri nekontingentnem 400 K ali 4 K od litra. Tudi pri tobaku je zvišanje strahotno. Tekom vojne so bile cene trikrat zvišane, in sicer so poskočile vržinke od 11 na 16 vin., kube od 11 na 16, portorike od 8 na 12, kratke od 6 na 9, domače od 4 na 6, egiptovske III. od 6 na 10, menfis od 5 na 9, sport od 3 na 5, drama od 2 na 3, ogrske od 1 na 2, hercegovinski od 44 vin. na 1 K 20 vin., srednji turški od 32 na 90, knaster od 16 na 30, trikralski od 16 na 30, fini ogrski od 15 na 28, kmečki od 6½ na 10. A ne samo to, da se je tobak silno podražil, tudi slabši je postal. Vsaj za 50 odstotkov.

Ogrska socialnodemokratska stranka je imela o Veliki noči zaupno deželno konferenco, na katerih je bilo zastopanih 75 organizacij s 158 delegati ter izvršilni odbor in zastopniki narodnostnih odborov. Na tem kongresu so sprejeli ogrski sodrugi mirovno resolucijo, v kateri pozdravljajo ruski prevrat kot znak bližnjega miru, ki ga izvojuje rusko delavstvo, sedaj, ko je uničilo absolutizem. Druge točke dnevnega reda so se tikale časopisja, organizacije, ogrske volilne reforme in poročil.

V ogrskem državnem zboru ima ministrski predsednik precej močno in vplivno opozicijo, ki stavi vedno mnogo aktualnih interpelacij in predlogov. Med take spada tudi predlog glede na razširjenje volilne pravice. Opozicija je sumila, da namerava vlada odgoditi državni zbor. Ko je vstopil v zbornico dne 12. t. m. grof Tisza, sta ga sprejeli opozicijska ljudska stranka in Karolyeva stranka s kričanjem in zahtevo po volilni pravici. Klicali so mu, naj odstopi njegova vlada. Do razprave ni bilo mogoče priti. Končno je prečital grof Tisza kraljevo pismo, s katerim se je odgodil državni zbor na nedoločen čas.

Strah in stud pred mrčesi, stenicami bolhami, ušini, muhami, ščurki, grilli, molji in drugo golaznijo je gotovo upravičen, kajti muhe razširjajo s svojim obleženjem smetij in potem jedil, bolezni, molji, grilli, ščurki peresne uši povzročajo škodo v hiši, steni, ce, bolhe, uši pa nadlegujejo ljudi in živali. Vso to golazen v hiši, kuhinji, hlevu in vrtu pokonča takoj Fellerjev mrčesni prašek „Elsa“, ki prekaša vsa druga mrčesna sredstva. 4 velike škatle 6 kron. — 1 škatljo kot priklado 1 K 50 v. za ovoj in pošiljatev 2 K 30 v. več, razpošilja edino pristno lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatr 334 (Hrvaško).

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Pričela se je velika spomladanska ofenziva, vendar pa ne na vseh bojiščih, kakor so napovedovali. Razen francoskega bojišča ni nikjer večjih podjetij. Zato pa smelo trdimo, da je bitka, ki se vrši v posameznih oddelkih že tri tedne, najprej večja svetovna bitka v zgodovini. Najprej se je vršila velikanska bitka okolo Arrasa; ko se je tam nekoliko podela, je pričelo divjanje ob Aisni, okolo Reimsa in v Šampaniji. Dočim je bilo prvo glavno bojišče dolgo le kakih 25 kilometrov, odsega drugo bojišče nad 70 kilometrov širine. Sedaj se cela bojna črta že raztesa na 150 kilometrov širine. Vsi ti ogromni boji se pričenjajo z velikansko topovsko pripravo, Nato se vrše ogromni infanterijski boji. Na nekaterih krajih so se Nemci umaknili, a bojne črte Francozi in Angleži niso predrli. Ti boji seveda še niso končani, zakaj sporazum hoče doseči uspeh, zlasti ker se boji, da bi

se pričela mirovna pogajanja, preden bi mogel pokazati na večje uspehe. Od Rusije sporazum ne zahteva drugega, kakor da se brani. Pač pa poročajo listi, da se pripravlja Italija na novo ofenzivo. Na drugih bojiščih so običajni boji.

Petindvajsetletnica prvega kongresa strokovnih organizacij v Nemčiji. V dneih od 14. do 18. marca 1892 se je vršil v Hoberstadtu prvi kongres nemških strokovnih organizacij. Na kongresu je bilo navzočenih 208 delegatov, ki so jih poslale na kongres številne krajevne organizacije. Razpravljali so zlasti o obliki organizacije. Eni so zagovarjali industrijske zveze, eni kartelne pogodbe med sorodnimi centralnimi organizacijami, eni zopet centralne zveze in nekateri tudi krajevne organizacije. Razpravljanje o obliki organizacije se še potem ni takoj podelo in je nekoliko uviralo razvoj strokovnih organizacij. A končno je zmaga centralistična smer; manjše zveze so se spojile v industrijske organizacije. Značilno je, kako je že pred 25. leti na tem kongresu označil Legien naloge in možnost strokovnega boja: „Res da strokovne organizacije ne bodo izvedle rešitve socialnega vprašanja, da pa morejo znatno podpirati emancipacijsko stremljenje delavskega razreda. Kakor pionirji morajo strokovne organizacije izravnati tla za višje duševno nazarje in s priboritvijo boljših mezd in delovnih pogojev obvarovati delavstvo pred obubožanjem in zanemarjenjem ter s tem delavske množice usposobiti, da utegnejo izpolniti zgodovinske naloge, ki čakajo delavstvo.“ Gibanje strokovnih organizacij se je naslonilo na dejstvo in je priborilo v teh 25. letih mnogo uspehov. Nemške strokovne organizacije imajo 12.369 mezdnih pogodb za 1.845.454 zaposlenih delavcev v 196.760 obratih. Te številke že dokazujejo velik uspeh praktičnega dela strokovnih organizacij. Priobčimo pa še nekaj števil, ki dokazujejo, kako silno je narasel vpliv organizacij. V Nemčiji je imelo delavstvo:

	1892	1913
V letu		
zvez (centr.)	56	47
članov	237.094	2.548.763
prejemkov mark	2.031.922	82.005.580
izdatkov	1.786.271	74.904.562
imetja	646.415	88.069.295.

Po vojni bo seveda treba iti na delo za strokovne organizacije z novo žilavostjo. — V Nemčiji imajo jako močne strokovne organizacije, zato pa imajo boljše življenske razmere.

Osemurni delavnik so uvedli za vse občinske delavce v Kristianiji, glavnem mestu Norveške. Enak delovni čas je uvedlo tudi več drugih norveških mest.

„Mati ruske revolucije.“ Novi ruski justični minister Kerenski je pomilostil politične zločince. Med te spada tudi „mati ruske revolucije“ Katarina Breškovskaja, ki je prebila zadnjih šest let v Sibiriji v pregnanstvu. Breškovskaja je bila iz imoviteje hiše, a še mlada je zapustila svoj dom, ter šla v svet, si služila kruh z barvanjem, šivanjem in kot dninarica. Vedno je potovala od vasi do vasi, izobraževala prebivalstvo, ga učila o človeških pravicah in povsod so jo nazivali „mati ruske revolucije.“ Bila je mnogo v zaporu, večkrat v pregnanstvu. Sedaj se je vrnila zopet iz Sibirije in povsod so slovesno sprejemali sedaj že 75 letno boriteljico za svobodo.

Pogoji miru z Rusijo. „Berner Bund“ piše: Miru med Rusijo in centralnimi državami pač ne ovirajo nobena teritorialna vprašanja več. Zdi se, da so si Rusi in centralne države edini, da naj postane ruska Poljska neodvisna. Vprašanje je le, če bodo Rusi zadovoljni z načinom rešitve tega problema. Lažje bo doseči sporazum glede morskih ožin. Smatrat moramo, da se je Rusija odrekla osvojitvi Carigrada in tako preostaja le še gospodarska eksploatacija Dardanel, ki je za Rusijo življenskega omena. Ako se Dardanele nevtralizirajo in

postane Odesa srednjemorsko pristanišče, ima Rusija prost dostop na svetovno morje. Iz turškega časopisja je razvidno, da bo mogoče s Turčijo o tem govoriti.

Ruski justični minister Kerenski. „Frankfurter Zeitung“ poroča nekaj o domovini Kerenskega. A. F. Kerenski prej ni bil poznata osebnost v Rusiji. Listi le toliko vedo, da je bil dober odvetnik in znamenit govornik že pred vojno. V državni dumi si je zadnje mesece pred prevratom, pa tudi že pred izbruhom vojne zagotovil s svojimi nastopi velik vpliv. V revolucionarski vladi zavzema skrajno levico in je sedaj najmočnejši mož v Rusiji. Doma je v mestecu Volsk ob Volgi, ki šteje okoli 30.000 prebivalcev, (40 kilometrov severno od Saratova). Mesto Volsk je že od carice Katarine II. vedno v opoziciji z ruskimi vladami, in so ga ruske oblasti večkrat požgale in porušile, zapirale duhovščino in prebivalstvo, morale in preganjale, prepovedale so mu zidati molivnice in cerkve, stolpe in zvonove. Liberalni in pozneje socialistični propagandisti so izrabili nejevoljo staroverskega prebivalstva. Tam je bilo tudi v sedemdesetih letih „gnezdo revolucionarne propagande“ v ozemlju Volge. Pri volitvah v prvo dumo sta izvolili mesti Bondarev in Shilkin organizatorje „delovne skupine“, ki so bili pravzaprav zastopniki kmetijskega proletariata. V drugo dumo je poslalo mesto dva socialista, ki sta prišla vanjo naravnost iz ječe. Po državnem prevratu 1907, s katerim se je spremenila volilna pravica v škodo delavstva, je volil Volsk le še enega volilnega moža. Leta 1907 je bil izvoljen socialni revolucionar, leta 1912 pa Kerenski, ki so ga potem volilni možje v okrožju izvolili v dumo. — Kerenski je odredil mnogo demokratskih prenosov v Rusiji, odpravil je smrtno kazen, oprostil politične kaznjence, razširil politične pravice. Sicer pa je Kerenski zastopnik demokratičnega meščanstva.

Izumitelj svetovnega jezika esperanto dr. Ludovik Zamenhof je dne 14. t. m. v Varšavi umrl.

Ruski trgovski in industrijski kongres se je izrekel za mirovna pogajanja.

Ruska vlada mora računati z opozicijo pri svojih ukrepih. Sodrugi Čeže ima jako velik vpliv; socialisti zahtevajo naj Miljukov odstopi, ker se zavzema za interese sporazuma. Snuje se tudi častniški revolucionarni odbor, ki je naperjen proti Angliji.

Mednarodnega socialističnega mirovnega kongresa v Štokholmu se udeleži tudi mednarodna pisarna.

Sporazum namerava staviti konkretne mirovne pogoje na ljubo Angliji.

V zedinjenih državah so pozapri okoli 60.000 Nemcev.

Mehika ostane nevtralna.

Brazilijska je prekinila diplomatske zveze z Nemčijo. Imeli so tam velike demonstracije proti Nemcem.

Bolečine v obrazu so radi tega strašno mučne in neprijetne, ker mišice v obrazu skrivajo mnogoštevilne občutljive živce. Po obrazu so razpreženi živci okusa v ustih, voha v nosu in oči. Ni torej čudi, če so ti mnogoštevilni živci vzrok, da je obraz tako občutljiv. Svetujemo pri obraznih bolečinah Fellerjev, živce pomirjujoči, bolečine hladeči rastlinski esenčni fluid z znamko Elsafluid, za vporabo. Ta prinese izmučenim živcem pomirjenje in odpravi vzroke bolečin. Tako pri živčnih bolečinah kakor pri onih prehlajenja, učinkuje hitro in dobrodejno. Nad 100.000 zahvalnih pisem potrjuje dober uspeh tega domačega zdravila. 12 steklenic pošlje franko kamorkoli za samo 7 K 72 v lekarni E. V. Feller, Stubica, Elzatr 334, Hrvaško. Kdor ima pomankanje teka, naj obenem naroči tek in prebavo pospešujoče Fellerjeve rabarbarske kroglice z znamko Elsafluid, 6 škatlic franko 5 K 57 v. Te želodec krepeče, miho odvajajoče preizkušene kroglice

prednjačijo vsem drugim, drastično učinkovito odvajilo. So od zdravnikov mnogo-krat preizkušene. Dobra pomirjevalka bolečin, ki se jo lahko nosi seboj, je Fellerjeva mentolska stogla za 1 K 40 v. (fi)

Književnost.

„Slovani“. Druga in tretja številka „Slovana“ sta izšli skupaj. Zvezek je po vsebini zelo bogat. Med pesniki srečamo v njem Gradnika, Golarja, Albrehta Ivana in Janka Samca. Posebno prijetno učinkujejo Golarjeve „Zimske kitice“ in Gradnikova iskrena pesem „Mati poje“. Fran Govekar nadaljuje zgodbo o lepi Fanchetti in njenem volkodlaku, Fran Milčinski izvrstno zabava z nadaljevanjem svoje „Gospodične, dr. Ivo Sorli pa končava dogodek poštene služkinje Barbike. Kratke novele imajo Ivan Cankar dve, Stanko Svetina eno, Ferdo Kozak eno in Kostanjevec eno. Cankarjeva zgodba o tem, kako se je useknil gospod Peter Mozolec, je taka, kakor bi jo vzeli iz njegove mladostno prešerne. Knjige za lahkomišelnice ljudi. „Bebec Martin“ pa je vseskozi čustven in v svojem koncu globoko učinkujoč. Stanko Svetina opisuje krepko, zanosno in z dobro karakteristiko strah „Kmeta Koritnika“, Ferdo Kozak podaja turoben dogodek iz svojega vojnega zapisknika in Kostanjevec opiše živo resnično bedo „Penzionista Hvale“. Znanstvena članka sta dva. Dr. Avgust Žigon nadaljuje „Bridko zgodbo iz Levstikovega življenja“ in Dr. Fr. Ilešič, priobčuje konec sestavka o „Simonu Gregorčiču“ in njegovi učenki. Fran Lipah ki kaže lep dramatski talent, je zastopan z enodejanko „Dopust“. Listek obsega razna knjižna poročila in nadaljevanje dveh Žigonovih člankov. Zvezku so priložene tri umetniške priloge. Frana Tratnika karakteristična risba „Berača“, dve ljubki trobarvni sliki Maksima Gasparija pod skupnim naslovom „Velika noč“ in Maksa Svabinskega, slavnega češkega slikarja, „Poletna noč“. — Priporočamo „Slovana“, vsaka pouka in zabavnega štiva željna rodovina naj bi bila naročena na ta izborni mesečnik.

Majski spis 1917 je izšel in ima naslednjo vsebino: Delo (Emile Verhaeren pesem), Kvišku srca! (A. Š.), Množica (Emile Verhaeren, pesem), Iz Cankarjevega „Hlapca Jerneja“, Ljudstvo, Našim ženam (A. Š.), O ureditvi človeške družbe, Ustroj ustavnih držav. Spis ima jako resno poučno vsebino in obsega osem strani. Posamezni izvodi po 20 h, po pošti 5 h več; zunanji naročniki lahko pošljejo znesek 25 h v znamkah. Naroča se pri s. Zore Viktor, Ljubljana, Šelenburgova ulica šte. 6/I. Naročite ga takoj za organizacije in posameznike, zase! Sodrugi, čitajte Gorkijev roman „Mati!“ V tem romanu opisuje Gorki delo ruskih revolucionarjev, ki je obrodilo prav sedaj toliko uspehov. Delavci, socialisti, nastopajo

v romanu; njihovo navdušeno delovanje, pri katerih jih ne plaši nobeno preganjanje, opisuje Gorki z razumevajočo ljubeznijo. — Naročila sprejema s Viktor Zore, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. Cena broširane knjige 3 K. Ozira se le na naročnike, ki pošljejo denar vnaprej. Knjiga se razpošilja tudi proti povzetju.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Naročniki in prijatelji „DELAVCA“ ne pozabite na obnovev naročnine, če potečel

Kdor ne odstrani svojih kurjih oces, ga utruja vsaka

hoja
in
vsled
bole-
čin
oslabi
tudi
celo
telo.

Odstranitev kurjih oces brez bolečin

je za vsakega res velika dobrot. Ne more pa se dovelj svariti pred porezanjem kurjih oces. Kako lahko se pregloboko zareže ne da bi se opazilo, na noge pride vedno prah in nesnaga, ki lahko zaideta v rano in se tako kri zastupi, kar je imelo že čisto smrtno posledico. Kurja oca je možno odstraniti brez noža lahko, hitro in zanesljivo s Fellerjevim turist. obližem z znamko „Elza“, (obliž za kurja oca cena pred vojno 1 K, v škatli 2 K) ali Fellerjevo turist. tinktura z znamko „Elza“ (tekoča tinktura za kurja oca) cena, 2 K. Na tisoče hribolazcev, orožnikov, pismonoš, vojakov, kmetov, in dam, ki nosijo ozke čevlje, kakor tudi vsi, ki so to sredstvo že enkrat rabili, je hvalljo in priporočajo kot najbolje, hitro in najvarnejše učinkujoče za korenito odpravo kurjih oces. Med tem, ko druga sredstva, kakor rezanje, piljenje itd., odstranijo samo vrhni del kurjega oca, korenino pa pustijo, vsled česar oca takoj zopet zrastejo, odstranijo gorenjenavedeni izdelki kurja oca s korenino vred. — Oba izdelka, kakor tudi prašek za odstranjenje telesnega potu in potu na nogah 1 karton 1 krono, 6 kartonov 8 K 30 v, poštino io ovoj 2 K 30 v. več pri lekarnarju.

E. V. FELLER, Stubica, Elzatr 334.
(Hrvaško.)

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
.. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
.. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Mlinar kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.

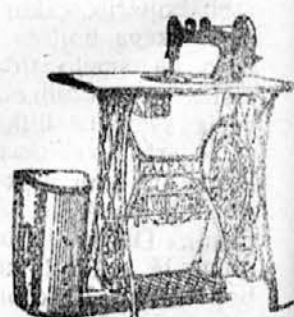
Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stonj in franko.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene
čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

